

Arsen Bačić (urednik)

BRAĆA I SESTRA CRNOMIRI – SIMBOL BORBE ZA PRAVDU, SLOBODU I NADAHUĆE NARAŠTAJIMA

Kulturno-umjetničko društvo Petar Crnomir, Čara, 2021., str. 300

Knjiga „*Braća i sestra Crnomiri – simbol borbe za pravdu, slobodu i nadahuće naraštajima*“ zbornik je radova znanstvenog skupa održanog 28. kolovoza 2021. godine u Čari na otoku Korčuli. Organiziranje skupa bilo je motivirano željom da se multidisciplinarnim pristupom obrade, ali i od zaborava vremena, otrgnu sjećanja i pripovijetke u narodu o junačkim djelima obitelji Crnomira. Obitelj Crnomira, u pučkoj predaji, predstavlja jedan od stožernih elemenata hrvatske borbe za slobodu, samostalnost i opstojnost na ovome području. U tome smislu, narativ o Crnomirima zapravo se savršeno uklapa u hrvatsko povijesno tkanje koje je doista prožeto gotovo nebrojenim primjerima borbe protiv raznih stranih zavojevača i osvajača tijekom cijele povijesti prebivanja hrvatskog naroda na ovim područjima.

Navedena knjiga izašla je 2021. godine u nakladi Kulturno-umjetničkog društva Petar Crnomir, a ima ukupno 300 stranica. Glavni je urednik ovoga zbornika radova akademik Arsen Bačić. Na samome početku nalazi se „Predgovor“ (str. 7.-19.) koji je napisao Ivan Tvrdeić, te iza njega cjelina „I. Otvaranje znanstvenog skupa“ (str. 23.-27.), čiji je autor predsjedatelj znanstvenog skupa akademik Arsen Bačić. Slijedi središnji dio knjige, i to cjelina „II. Uvodna izlaganja“ (str. 27.-206.) te „III. Rasprava“ (str. 209.-272.), u kojima se nalaze radovi gdje autori kroz prizmu različitih disciplina daju osvrt na pučku legendu o braći i sestri Crnomirima. Četvrta cjelina „IV. Zatvaranje okruglog stola“ (str. 275.-276.) donosi zaključne misli doktora Krajančića, predsjednika KUD-a Petar Crnomir. Zadnji dio knjige rezerviran je za sljedeće cjeline: „V. Sažeci“ (str. 277.-282.), „VI. Autori“ (str. 283.-290.), „VII. Zahvala“ (str. 291.), „VIII. Summary“ (str. 293.-294.) te „IX. Pokrovitelji“ (str. 299.-300.).

U nastavku, zbog ograničenosti prostora, prikazat ćemo samo u osnovnim crtama radove zastupljene u središnjim dijelovima knjige. Tako na samome početku, u radu akademika Fiskovića ključna se teza skupa o buni braće Crnomira povezuje s povijesnim trenutkom nastanka grada Korčule i to i prije navedenog događaja. Potom u radu akademika Bačića istražuje se pitanje ima li u priči o Crnomirima elemenata koji i za današnje vrijeme nose poruku konstitucionalizma te se autor pridružuje naporu da se pruži razumijevanje narodnog otpora kao pokušaja da se svjesnom i kolektivnom akcijom izazovu postojeće strukture vlasti i odnosi moći u nekome društvu. Zatim se u radovima doktora Serđa Dokoze i Franka Miroševića pokušavaju točnije odrediti mogući zbiljski povijesni događaji koji su mogli inspirirati priču odnosno legendu o Crnomirima. Potom slijedi rad doktora Franka Oreba u kojem se iznosi kako je upravo legenda o herojskim djelima Crnomira odigrala važnu ulogu u oblikovanju nacionalnog identiteta naroda Korčule u 19. stoljeću. U svom radu doktor Igor Borzić fokusira se na istraživanje arheoloških lokaliteta u Čari, a Dinko

Radić prikazuje sličnost između uloge braće Crnomira i povijesne vojne postrojbe kumpanije čiji je zadatak bila vojna obrana lokalne zajednice. Potom Tonko Barčot prikazuje analizu deseteraca o braći Crnomira, gdje pronalazi dva sloja: mitološki i historijski. Sani Sardelić donosi komparativnu analizu povijesne predaje o braći i sestri Crnomirima s jedne te kumpanije kao lančanog plesa s mačevima u Čari na otoku Korčuli s druge strane. Profesor Zvonimir Šeparović i Branka Šeparović evociraju ideal pravde kao „narodni genetski kod“ te slobode kao „izvorišta svih sanja“, što su, prema predaji, Crnomiri potvrdili svojim djelima i životima. Potom se u radu doktora Nikole Miroševića argumentira kako se u djelima Petra Crnomira, ali i samih Čarana personificira odlučnost i herojstvo kada je posrijedi obrana zemlje i očuvanje njezinih dobara za sebe i potomstvo. Želimir Bašić istražuje teme vinogradarstva i vinarstva otoka Korčule od vremena Crnomira do danas, a profesor Ante Kolega iznosi kako su upravo Crnomiri utjecali na hrvatsko poljodjelstvo te na njegov razvoj. Naposljetku, Damir Borovčak u svome radu portretira braću Crnomire i njihova djela kao uzor svim budućim naraštajima.

Nadalje, vrijedi spomenuti ono što je već u predgovoru knjige naveo Tvrdeić, a to je nužnost da se priča o obitelji Crnomira i njihovim djelima znanstveno raspravi i sačuva od zaborava tim više što o njoj ne postoje značajniji pisani povijesni izvori. Pored toga, radovi okupljeni u ovome zborniku istovremeno predstavljaju i suvremeni kritički osvrt na pučku predaju o legendarnoj obitelji i borbi njezinih članova za iskonske vrijednosti slobode, pravde, jednakosti, herojstva, zajedništva, odanosti, ponosa. Sve ovo predstavlja doista hvalevrijedan doprinos postojećoj hrvatskoj znanstvenoj bibliografiji koja će nedvojbeno od zaborava sačuvati najvažnije elemente drevne pučke predaje o legendarnoj obitelji Crnomira.

Naposljetku, ovakvi napori koji su bili potrebni za ožvjljenje i ovjekovjeljenje onoga što je dosada postojalo samo u živom sjećanju i ponosnoj predaji brojnih pokoljenja stoljećima unatrag, sasvim će sigurno zajamčiti da će, iako je možda budućnost hrvatskog naroda jednako teška i opterećena egzistencijalnim izazovima kakva je bila i njegova povijest, sjećanje na herojska i časna djela zauvijek ostati utkano u povijesno biće ne samo ovoga naroda, nego i cjelokupnog europskog nasljeđa. Stoga, ako se i u budućnosti ponovno pokaže, kao mnogo puta dosada, kako ističe autor Predgovora, da je hrvatska sudbina i nužnost da se na neki način ponovno položi u grob povijesti kako bi se hrvatski narod u svojoj vjeri i ufanju nanovo putem milosti Bezvremenoga izdignuo iznad svih povijesnih nedaća i izazova i ostao svoj na svome kao što su to dosada nebrojeno puta učinili njegovi preci pa tako i sama obitelj Crnomira, i to je, pa makar samo simbolično, sačuvano u predaji o obitelji Crnomira.

dr. sc. Vedran Zlatić